

The Role of the Kohein Gadol:

*Bridging the Ordinary and Extraordinary
in Our Avodas HaShem*

Rabbi Yaakov Glasser
RIETS Torahthon 5777

The Torahthon learning is dedicated in memory of Marcos Katz ז"ל. מרדכי דוד בן אפרים לייב זכרון ליל. Marcos Katz was an extraordinary visionary who enabled the creation of the Katz Kollel and YUTorah.org. He will be remembered for his outstanding leadership on the Board of Yeshiva University as well as his countless other philanthropic endeavors. יהי זכרו ברוך.

כא וסמך אהרן את-שתי ידו, על ראש השעיר החי, והתודה עליו את-כל-עונת בני ישראל, ואת-כל-פשעיהם לכל-חטאתם; ונתן אתם על-ראש השעיר, ושלח ביד-איש עתי המדברה. **כב** ונשא השעיר עליו את-כל-עונתם, אל-ארץ גזרה; ושלח את-השעיר, במדבר.

כג ובא אהרן, אל-אהל מועד, ופשט את-בגדי הַבַּד, אשר לבש בבאו אל-הקדש; והניחם, שם. **כד** ורחץ את-בשרו במים במקום קדוש, ולבש את-בגדיו; ויצא, ועשה את-עלתו ואת-עלת העם, וכפר בעדו, ובעד העם. **כה** ואת חלב החטאת, יקטיר המזבחה. **כו** והמשלח את-השעיר, לעזאזל--יכבס בגדיו, ורחץ את-בשרו במים; ואחר-כך, יבוא אל-המזבחה.

כז ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת, אשר הובא את-דמם לכפר בקדש--יוציא, אל-מחוץ למחנה; ושרפו באש, את-ערתם ואת-בשרם ואת-פרשם. **כח** והשרף אתם--יכבס בגדיו, ורחץ את-בשרו במים; ואחר-כך, יבוא אל-המזבחה. **כט** והיתה לכם, לחקת עולם: בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את-נפשתיכם, וכל-מלאכה לא תעשו--האזרח, והגר הגר בתוככם. **ל** כי-ביום הזה יכפר עליכם, לטהר אתכם: מפל, חטאתיכם, לפני יהוה, תטהרו. **לא** שבת שבתון היא לכם, וענייתם את-נפשתיכם--חקת, עולם. **לב** וכפר הכהן אשר-ימשח אותו, ואשר ימלא את-ידו, לכהן, תחת אביו; ולבש את-בגדי הַבַּד, בגדי הקדש. **לג** וכפר את-מקדש הקדש, ואת-אהל מועד ואת-המזבח וכפר; ועל הכהנים ועל-כל-עם הקהל, יכפר. **לד** והיתה-זאת לכם לחקת עולם, לכפר על-בני ישראל מפל-חטאתם--אחת, בשנה; ויעש, כאשר צוה יהוה את-משה. {פ}

3. BAMIDBAR 29

וַיַּעֲשׂוּר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, וְעִנִּיתֶם, אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם; כָּל-מְלֹאכָה, לֹא תַעֲשׂוּ. **ח** וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַיהוָה רֵיחַ נִיחַח, פֶּר בּוֹ-בָקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד; כִּבְשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שְׁבַע, תְּמִימִים יִהְיוּ לָכֶם. **ט** וּמִנְחֹתֶם--סֹלֶת, בָּלוּלָה בְשֶׁמֶן: שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים, לֶפֶר, שְׁנֵי עֶשְׂרִים, לְאֵיל הָאֶחָד. **י** עֶשְׂרוֹן, עֶשְׂרוֹן, לַכֹּבֵשׂ, הָאֶחָד--לְשִׁבְעַת, הַכִּבְשִׂים. **יא** שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד, חֲטָאת; מִלֶּבֶד חֲטָאת הַכֹּפְרִים, וְעֹלֶת הַתְּמִיד, וּמִנְחָתָהּ, וְנִסְכֵיהֶם

4. YOMA 32A

לִיה עֲבוּדָה בְּאֶחָד (ותנן פ) כל עבודות יום הכפורים אינן כשרות אלא בו הכי קאמר יכול יהא פסול מדרבנן

5. YOMA 2A, GEMARAH & RASHI

<p>עין משפט ג' מצוה</p> <p>א א מיי פ"ח מהלכות יו"כ הלכה ג סמנ דעשין רט:</p> <p>ב ב מיי פ"ח מהלכות פרה הלכה א ב ג סמנ עשין רלג:</p> <p>ג ג מיי פ"ח מהלכות יו"כ הלכה ד:</p> <p>הנהרות הב"ח</p> <p>ה רש"י ד"ה כאשר סי' כאשר עשה לוי נשוח למזבח פ:</p> <p>תורה אור השלם</p> <p>א והקריב אהרן את פרי החטאת אשר לו (כפר בעדו ובעד ביתו: ויקרא לו):</p> <p>ב וקח אֶלְעָזָר בְּתוֹךְ אֵלֶיךָ מוֹעֵד אֵל נָכַח פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד (ויקרא לו):</p>	<p>ב.</p> <p>שבעת ימים פרק ראשון יומא</p> <p>שבעת ימים קודם יו"כ שכל עבודת יו"כ לוי כשירה אלא זו כדיליף בהוריות פרק במרא^א</p> <p>דכתיב גבי יום הכפורים וכפר הכהן אשר ימשח אותו (דף יג: א) מפרש למה מפרישין: השבת פרהדרין, כך שמה וּבַמִּרְא^ב מפרש למה נקראת כן: ומתקנין לו, ומזמנין כהן אחר להיות כהן גדול תחתיו אם יארע זו פסול קרי או שאר טומאה המעכבין מלטול למקדש: ובעד ביתו, גבי יו"כ כתיב באחרי מות: א"ב, דחייבת למיתה: אין לדבר סוף, שמה גס זו תמות: גמ' שריפת הפרה, פרה אדומה: שע"ז פני הבורה, לקמיה מפרש מאי צריכה: צפונה מורחה, במקלע מורחת צפונות של עזרה הימה: שכ"ז בעשיה, של פרה: כ"ז גל"ה, לפעמי נקר מפרש להו צמחנות צפ' ר' שמעאל (דף יט: ט): כ"ז אדמה, שאין עשויין</p>	<p>שבעת ימים קודם יו"כ שכל עבודת יו"כ לוי כשירה אלא זו כדיליף בהוריות פרק במרא^א</p> <p>דכתיב גבי יום הכפורים וכפר הכהן אשר ימשח אותו (דף יג: א) מפרש למה מפרישין: השבת פרהדרין, כך שמה וּבַמִּרְא^ב מפרש למה נקראת כן: ומתקנין לו, ומזמנין כהן אחר להיות כהן גדול תחתיו אם יארע זו פסול קרי או שאר טומאה המעכבין מלטול למקדש: ובעד ביתו, גבי יו"כ כתיב באחרי מות: א"ב, דחייבת למיתה: אין לדבר סוף, שמה גס זו תמות: גמ' שריפת הפרה, פרה אדומה: שע"ז פני הבורה, לקמיה מפרש מאי צריכה: צפונה מורחה, במקלע מורחת צפונות של עזרה הימה: שכ"ז בעשיה, של פרה: כ"ז גל"ה, לפעמי נקר מפרש להו צמחנות צפ' ר' שמעאל (דף יט: ט): כ"ז אדמה, שאין עשויין</p>	<p>שבעת ימים קודם יו"כ שכל עבודת יו"כ לוי כשירה אלא זו כדיליף בהוריות פרק במרא^א</p> <p>דכתיב גבי יום הכפורים וכפר הכהן אשר ימשח אותו (דף יג: א) מפרש למה מפרישין: השבת פרהדרין, כך שמה וּבַמִּרְא^ב מפרש למה נקראת כן: ומתקנין לו, ומזמנין כהן אחר להיות כהן גדול תחתיו אם יארע זו פסול קרי או שאר טומאה המעכבין מלטול למקדש: ובעד ביתו, גבי יו"כ כתיב באחרי מות: א"ב, דחייבת למיתה: אין לדבר סוף, שמה גס זו תמות: גמ' שריפת הפרה, פרה אדומה: שע"ז פני הבורה, לקמיה מפרש מאי צריכה: צפונה מורחה, במקלע מורחת צפונות של עזרה הימה: שכ"ז בעשיה, של פרה: כ"ז גל"ה, לפעמי נקר מפרש להו צמחנות צפ' ר' שמעאל (דף יט: ט): כ"ז אדמה, שאין עשויין</p>
--	--	--	--

6. CHEISHEK SHLOMO

רש"י ד"ה שבעת ימים וכו' שבפ' עבודות
יוה"כ אינה כשרה אלא בו כדיליף
בהוריות בפ' בתרא דבתיב וכו'. ונ"צ המעין
שם יראה ליתא שם שום ילפומא מקרא לזה אך
צירושלמי שם הלכה ב' איחא וכפר הכהן אשר
ימשה אותו וגו' מה ת"ל וכו' והוא מד' המו"כ
בפ' אחרי ע"ש ואולי דנ"ל צרש"י כדיליף צירושלמי
דהוריות וכו' ומיהו עדיין ז"ע דלהלן דף ה'
מפיק לה הש"ס הך קרא לדרשא אחריחא ופרש"י
שם צעמנו דאלו לעבודת יוה"כ דצעי כה"ג לא
צריך קרא כלל דכל הפרשה כולה צאהרן נאמרה
ומנה לישב: [חשק שלמה]

7. RITVA

סיימנהו לכולהו ארבע פייסות. ובשם רבי' הגדול

רבו ז"ל⁶²⁶ אמר לי שהיה סובר דמדאורייתא
אין חובה בכהן גדול אלא בעבודת היום ממש,
אבל תמידין ועבודות של כל יום ויום כשרות אפי'
בכהן הדיוט⁶²⁶, אלא דמצוה בכהן גדול טפי,
ורבנן שוו חובה בכהן גדול אף בתמידין, ולא
התירו אלא דברים שאינם עיקר עבודה כאותה
שאמרו⁶²⁷ קרצו ומירק אחר שחיטה על ידו,
וכגון להפך במזלג ולהזמין איברים להעלותו,
והיכא דכהן גדול חלוש עושין עבודת תמידין
אף בכהן הדיוט, והיינו דקא תני תנא דיני
פייסות במכילתין⁶²⁸.

8. KESEF MISHNAH

כתב הריטב"א בפ"ק דיומא צ"ס הרמב"ם
דמדאורייתא אין חובה כ"ג אלא בעבודת
היום ממש אבל תמידין ועבודות של כל יום
כשירות ככהן הדיוט אלא דמנה כ"ג ור"ש כתב
דאפי' תרומת הדשן שהיתה עבודה לילה אינה
כשירה אלא כ"ג ולדעת ר"ש והר"ה אין פייסות
צויה"כ לפי שכל העבודות כ"ג אבל הגאונים
צפויטיהם הזכירו פייסות צויה"כ לכן כתב הרמב"ן
בספר המלחמות דאף צויה"כ היו פייסות אחד
לתרומת הדשן והשני מי מדשן מזבח הפנימי
והמנורה דמכשירי עבודה הם ונעשים ככהן הדיוט
וקידור המערכות ושני גזרי עלים הכל נעשה ככהן
הדיוט שהם מכשירי עבודה. ה"ג מי מוליך מחמה
למזבח פנימי להקטיר וכ"ג מקטיר חה מוליך
המחמה גחלי אש עכ"ל: ומ"ש נשוי שנאמר וכפר
צעדו וצעד ציתו. משנה בריש יומא:

9. HE'AROS HARITVA

ובין הבין כי אעיקרא דבר זה רבי הגדול אמרו, הוא הרמב"ן ז"ל כנודע, ואינו מתורת הרמב"ם, וגם התיא דהויא לה עבודה באחר דלקמן דף ל"ב, מתוקמא שפיר לפום מאי דשוו חובה רבנן, דתמידין גמי אינם כשרים אלא בכ"ג מדרבנן, ועיין מ"ש הריטב"א גופיה לקמן בההיא סוגיית ודו"ק]. 626 ע"י רש"ש לעיל בע"א. 627 לקמן לא, ב. 628 ע"י במלחמות שמונה שם הרמב"ן ד' פיסות שנאמרו ביוה"כ, ולא כתב כמ"ש רבנו כאן בשמו וצ"ע. וע"י יד דוד למסכתיו וע"י גחלי אש סי' יג. וע"י מש"כ

10. SHITAS HARAMBAM, HILCHOS AVODAS YH" C 1:2

ב עבודת כל חמש עשרה בהמות אלו הקריבין ביום זה אינה אלא בכהן גדול בלבד. אחד כהן המשיח בשמן המשחה או המרובה בבגדים. ואם היתה שבת אף מוסף שבת אין מקריב אותו אלא כהן גדול. וכן שאר העבודות של יום זה כגון הקטרת הקטורת של כל יום והטבת הנרות הכל עשוי בכהן גדול נשוי שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו: **ג** אשבעת ימים קודם ליום

11. MISHNAH YOMA, PEREK 2

תוספות יום טוב	יומא פרק ב	ר' עובדיה מברסנורא
שנאמר (מהלים נה) צבית אלהים נהלך צרגש: ג מי שוחט בו. עיין שוחט. את החמיד: מי זורק וכו'. כל העבודות הללו צפ"י הר"צ רפ"ג דתמיד: הראש והרגל. פירש הר"צ צפ"ס אחד הן. שמי שיכלה צו החשבון כמו שפירשנו, זכה, והוא זורק את הדם למוצא אחר שקיבל הדם דמקראי ילפינן דראש קדים.	ג הפ"ס השני, °מי שוחט י, מי דכתיב (ויקרא א') את ראשו ואת פדרו וערך. ומשום דרישא נפישא ביה ענמות. קרבה רגל צהדיה ואין צשום אצר כל כך	צמזרק, שהזרק הוא המקבל. והסמוך לו שוחט, ואף על פי שהשחיטה קודמת לקבלת הדם, מכל מקום מפני שעבודת הזריקה גדולה מן השחיטה שהשחיטה כשרה צר מה שאין קן צריקה דמקבלה ואילך מנזח כהונה לפיכך זכה הראשון שהגיע לו הפ"ס צריקה, והסמוך לו צשחיטה, והסמוך למדשן את המוצח מדשן את המנרה. וכן כולם: הראש והרגל. של ימין, צכסן אחד: ושתי הידים. צכסן שני: העוקף. הוא הונצ: והרגל.

12. RAMBAN/ BAAL HAMAOR

מלחמת ה'

כתוב בספר המאור: והיו יודע כי בעלי הקרובות שהכניסו בפיוטיהן בסדר עבודת היום ארבע פייסות טעו כלן במשנתנו, ולא הבינו כי הפייסות החשובים במשנתנו לשאר ימות השנה הם ולא ביום הכפורים, לפי שכל עבודת היום אינה בכהן גדול:

אמר הכותב: גם צעני יפלא. אצל אף בקדר עבודה

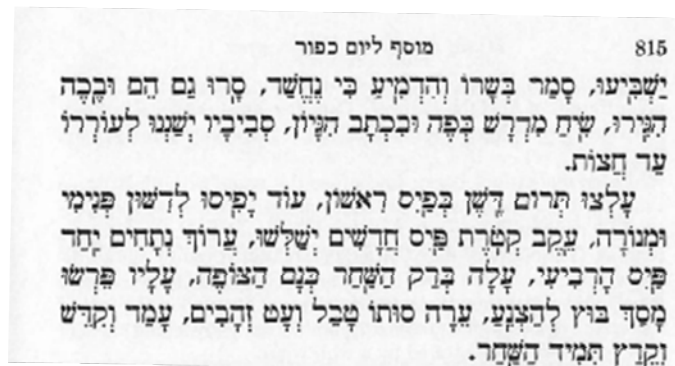
הצנני אשר מימי רבותינו, כמוזז פייסות, וכן דגדרי הפייט הראשון רבי אלעזר צר' קליר, ובקרוצות הגאונים וחכמי הישיבות ורזני ספרד האחרונים זכר כלם לדרכה, ואי אפשר שיטעו כל רבותינו ואצותינו ולצעל המאור הזה לצדו נתנה חכמה ואין לזרים אחר. ונתחיי לדרוש ולחור האף שנו זה הפרק בקדר יומא שהוא אמור על הסדר והכא צוה הפרק אין צו דבר מסדר היום כלל, ועוד האף שנו אותו סתם ולא פירשו שהדגרים אמורים בשאר הימים חוץ מן יום הכפורים. ולפיכך נראה לי כי יש שם פייסות לעולם ואפילו ביום הכפורים והם שנויות צמשנתנו ואכתוב הענין כצאן שאף על פי שאינו מדריך הספ'.

אין ספק שהפייט הראשון שהוא תרומת הדשן הואיל והוא כשר קודם תלות אינו עבודה יום הכפורים אלא עבודה לילה, ואינה צכהן גדול כלל, שלא נתנו לכהן גדול אלא עבודה היום. ואל ישבש עליך דעתך מה שאמרו בפרק קמא (לעיל ב, ב) ביום הכפורים דאיכא חולשה דכהן גדול עבדין מחלות, שכך פירשו מחוץ שהעבודות המוטלות על כהן גדול מרובות תרמינן מחלות כדי שלא יאירו פני המזרח ונהיה עדיין זריכין לתרום המזבח ונמלא טרחה של כהן גדול מתרצה שהעבודות יהו תכופות עליו לפיכך חורמינן קודם לכן ולכשיאיר המזרח מיד נוריד כהן גדול לצית הטבילה ולא יהא היום קצר והמלאכה מרובה.

המאור הקטן

והיו יודע כי בעלי הקרובות שהכניסו בפיוטיהן בסדר עבודת היום ארבעה פייסות טעו כלן במשנתנו, ולא הבינו כי הפייסות החשובים במשנתנו לשאר ימות השנה הם ולא ביום הכפורים, לפי שכל עבודת היום אינה כשרה אלא בכהן גדול:

13. MACHZOR – AVODAS YOM HAKIPURIM

14. RAV SOLOVEITCHIK, HAREREI KEDEM

ולכאורה ל"צ שיטת הרמז"ס, דמקצרא שיטת
הריטצ"א מחורת טפי, דדין עבודה
של כה"ג מפורש בתורה צ"כ עבודה היום צפרשת
אחרי מות, ומהיכ"ת לחייב כהן גדול גם בקרבנות
האמורים צפרשת פנחס, ול"צ.

ענף ב'

והנכון לע"ד דהנה בחיוב התמידין ושאר העבודות שהוא חיוב בכל יום יש לפרש בשני דרכים. א) דמלות התמידין הוא מלוא אחת על כל הימים דלריך להביא שני תמידין ביום איזה שהוא בין שהוא יום ראשון בהשבות או יום שני וכן כל הימים, דכן הא נאמר לשון הקרא בתמיד שנים ליום עולה תמיד דפסוקות לשון זה הוא שהוא חיוב אחד בכל הימים ואין נוגע כלל לנו איזה יום הוא לענין החיוב. ב) שהוא מלוא מיוחדת לכל יום ויום בפני עצמה שתמיד דיום ראשון הוא מלוא של יום ראשון ותמיד של יום שני הוא מלוא של יום שני וכן לכל הימים, ולשון שנים ליום שבקרא הוא כנאמר שנים ליום ראשון ושנים ליום שני וכן לכל הימים כמו שהיה פורטס בפירושו, וכשמקריב תמיד ביום ראשון הוא עושה מלוא תמיד דיום ראשון וכשמקריב התמיד ביום שני הוא עושה מלוא התמיד דיום שני ואינה מלוא כללית לכל הימים אלא מלוא פרטית לכל יום ויום בפני עצמה אף שמעשה הקרבן וכן הדינים הם שוין, דכן מלינו בקרבנות הרצה כה"ג שהם מלוא

מתני' כל ^א מעשה יוה"כ האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום ^ב הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויה מדם השעיר לאחר דם הפר ^ג ואם ^ד עד שלא גבר את המתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור בתחילה מבפנים וכן ברוכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה בפני עצמן רבי אלעזר ור"ש אומרים ^ה ממקום שפסק משם הוא מתחיל: **גמ'** ת"ר ^ו כל מעשה יוה"כ האמור על הסדר ^ז אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום א"ר יהודה ^ח אימתי

פרק חמישי

א כל עבודות שעובר בבגדי לבן בפנים בהיכל צריך לעשותן על הסדר שביארנו. ואם הקדים בהן מעשה לחבירו לא עשה כלום: **ב** קטרת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום. אע"פ שהחפינה בעזרה צורך פנים בעבודת פנים היא. וכן שעיר ששחמו קודם מתן דמו של פר לא עשה כלום. אע"פ שהשחיטה בעזרה

והגרא"ה ד"ש להסתפק אם עבודות של כל יום ויום מעכבים צקדר עבודת יוה"כ, דהן אמנם מה שקדר מעכב כמבואר להלן (ק, ח) דאם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום, זהו רק בעבודות הנעשים צפנים צבגדי לבן כדפסק הרמב"ם צפ"ה מעיוה"כ הלכה א', מ"מ יש לדון דאף דדין קדימה ואיחור אינו מעכב זהו, אבל עלם קיום שאר העבודות ציוה"כ מיהא מעכב בעבודת היום, דהא חזינן דחמש טבילות ועשרה קידושין טובל כה"ג ומקדש צו ציום, וקיום זה הוי צלירוף עבודות של כל ימות השנה, והטבילה הראשונה והחמישית היא לצבגדי זהב ועבודות של כל השנה, וא"כ י"ל דעבודות של כל השנה הם ג"כ מסדר עבודות היום, וגם אי נימא דדין עיכוב וחוקה לעיכובא לא נאמר צהם, אבל קיום צקדר עבודת היום י"ל דאיכא צהו, ונמלא דצתמידין של יום הכיפורים יש שני קיומים, א. שחיטת תמידים ומוספין ככל ימות השנה. צ. ועוד קיום נוסף יש צהם צקדר עבודת היום, וכמבואר מהא דקיום חמש

טבילות ועשרה קידושין ושינוי עבודות מקודש לקודש הוא ע"י עבודות של כל השנה.

ומעתה י"ל דזוכי שיטת הרמב"ם, ולהכי לשיטתו כל עבודת חמשה עשר הבהמות אינה כשרה אלא זכהן גדול, כי יש בהם קיום בסדר עבודת היום, וזוה גופא נחלק עליו הריטב"א דלהריטב"א אין בתמיד קיום כלל בסדר עבודת היום.

וי"ל עוד בזה, דבאמת גם להרמב"ם אין התמיד קיום בעבודת היום, אצל הרי הא זודאי דהחמש טבילות והעשרה קידושין הם רק בצירוף העבודות של כל ימות השנה, והרי אם יעשה עבודות אלו כהן הדיוט, אין לנו חמש טבילות וכו' זכה"ג, וע"כ משום חובת גזרא דה' טבילות ועשרה קידושין מחויב הכה"ג לעשות את כל עבודות היום, ובאמת אין זה דין נחפלא של תמיד דיוהכ"פ, אלא הוא חובת הגזרא דהכהן גדול. - ומש"כ לשיטת הריטב"א אין חובת י' קידושין מחייבת את סדר עבודת הקרבן, וע"כ פשוט דגם צדיעבד אם עשה הקרבן כהן אחר, אין פסול בגוף ההקרבה של התמיד, אף שחיסר זכשר של י' טבילות שע"י הקרבן. [א"ה, והחמש טבילות יכולים להיות ע"י שאר דברים - כמו הטבת

19. YOMA 52B

מרתני' החיצונה היתה פרופה מן הדרום ופנימית מן הצפון מהלך ביניהן עד שמגיע לצפון הגיע לצפון הופך פניו לדרום מהלך לשמאלו עם הפריכת עד שהוא מגיע לארון * הגיע לארון נותן את המחטה בין שני הברדים ² צבר את הקמרת על גבי גחלים ונתמלא כל הבית כולו עשן ³ יצא ובא לו בדרך בית ⁴ בניסתו ⁵ ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון ⁶ ולא היה מאריך בתפלתו שלא להבעית את ישראל: ⁷ במאי עסקינן אילימא ⁸ במקדש

---

20. YOMA 53B

ישראל: מרתני" משניטל ארון^ו אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים ושתייה היתה נקראת גבוה מן הארץ שלש אצבעות ועליה היה נותן נפול את הדם ממי שהיה ממרס בו נבנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד^ז והוזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה^ח ולא היה מתכוון להוות לא למעלה

---

21. GAN SHOSHANIM

ויש לתמוה כל ימות בית שני שלא היה ארון איך היה עבודה בפנים כשרה, וצ"ל דאף שלא היה הארון במקומו בקה"ק מ"מ כיון שהיה הארון במקדש במקום שנגזו שם חשיב שיש שם ארון וחשיב כמקום ארון ומקיים בו דין שימה, ומוכח דאף כשנגזו לא פקע מן המקום שנגזו שם כחלות שם מקום הארון ודו"ק.

---

22. MOADIM UZIMANIM, P. 198

והוא שכתוב ברש"י בפרשתנו: "חמש פעמים היה הכהן הגדול מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ ומחוץ לפנים, ומשנה מבגדי זהב לבגדי לבן ומלבן לזהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קידושים"^א. והדבר לכאורה יפלא: כשמשנה מזהב ללבן, מחוץ לפנים, הדבר מובן שצריך טבילה וקידושים, שהרי הוא נכנס לקדושה גדולה יותר, לפני ולפנים, לקודש הקדשים. אבל כשמשנה מפנים לחוץ, מלבן לזהב, הרי הוא "יורד" מקדושתו, ולמה צריך טבילה וקידושים? הרי כל טבילה היא תוספת טהרה וקבלת קדושה, וזה מתאים כשצריך להיכנס לפנים, אבל לא כשיוצא מפנים לחוץ. אלא שעם כל הקדושה הגדולה של לפני ולפנים, הנה מבחינה אחרת יש תוספת קדושה דוקא בעבודת חוץ. דוקא כשנמצא בחוץ וגם שם ממשיך מקדושה העליונה של קודש הקדשים הרי זו רבותא וחשיבות יתרה, ולכן צריך גם כאן טבילה וקידושים.

23. YOMA 81B

כרב פפא מיבעי ליה לכדתניא^(א) ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש יכול יתחיל ויתענה בתשעה ת"ל בערב אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה הא כיצד^(ב) מתחיל ומתענה מבעוד יום מכאן שמוסיפין מחול על הקודש ואין לי אלא בכניסתו^(ג) ביציאתו מנין ת"ל^(ד) מערב עד ערב ואין לי אלא יוה"כ (ימים טובים^(ה)) מניין ת"ל^(ו) תשבתו אין לי אלא (ימים טובים^(ז) שבתות^(ח)) מנין ת"ל^(ט) שבתכם הא כיצד כל מקום שנאמר שבות (מכאן שמוסיפין^(י)) מחול על הקודש ותנא

24. MISHNAH TAANIS

A project of Yeshiva University's
Center for the Jewish Future
CJF

היו אומרות, בחור, שא נא עיניך וראה, מה אמה בורר לך. אל תתן עיניך בנוי, תן עיניך במשפחה. (משלי לא) שקר החן והכל היפי, אשה יראת יי היא תתהלל. ואומר, תנו לה מפרי ידך, ויהללוה בשערים מעשיה. וכן הוא אומר^(א), (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה^(ב) בעטרה שעטרה לו אמו^(ג) ביום חתנתו וביום שמחת לבו. ביום חתנתו, זו מתן תורה^(ד). וביום שמחת לבו, זה בנין בית המקדש^(ה), שיבנה במהרה בימינו. אמן^(ו):

חכמים^(א): ה אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל פתמשה עשר באב^(ב) וכיום הכפורים^(ג), שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לכן^(ד) שאולין^(ה), שלא לביש את מי שאין לו. כל הכלים טעונין טבילה^(ו). ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים. ומה

25. SHULCHAN ARUCH OC 622

ב^(א) ומוציאין^(ב) ספר תורה^(ג) וקורין שלשה (ד) בפרשת (ה) עריות (ויקרא יח, א) עד סוף הפרשה והשלישי ספסיר^(ד) ביונה^(ה) ומסיים מי אל כמוך (מיכה ג, יח) ומברך לפניו ולאחריה^(ז) ואם חל בשבת מזכיר בה של שבת (ה) וחותרם בשל שבת: הגה (ו) ב^(א) ו^(ב) ואין אומרים (ז) על המורה ועל העבודה נמנמה:

26. SEFER YONA, PEREK 4

א וירע אל-יונה, רעה גדולה; ויחר, לו. ב ויתפלל אל-יהוה ויאמר, אנה יהוה הלוא-זה דברי עד-היותי על-אדמתי--על-כן קדמתי, לברח תרשישה: כי גדתתי, כי אתה אל-חנון ורחום, ארץ אפים ורב-חסד, ונתם על-הרעה. ג ועתה יהוה, קח-נא את-נפשי ממני: כי טוב מותי, מתי. { ס } ד ויאמר יהוה, החיטב תרה לך. ה ויצא יונה מן-העיר, וישב מקדם לעיר; ויעש לו שם סכה, וישב תחתיה בצל, עד אשר יראה, מה-יהיה בעיר. ו וימן יהוה-אלהים קיקיון ויעל מעל ליונה, להיות צל על-ראשו, להציל לו, מרעתו; וישמח יונה על-הקיקיון, שמחה גדולה. ז וימן האלהים תולעת, בעלות השחר למחרת; ותף את-הקיקיון, ויבש. ח ויהי כזרח השמש, וימן אלהים רוח קדים חרישית, ותף השמש על-ראש יונה, ויתעלף; וישאל את-נפשו, למות, ויאמר, טוב מותי מתי. ט ויאמר אלהים אל-יונה, החיטב תרה-לך על-הקיקיון; ויאמר, חיטב תרה-לי עד-מות. י ויאמר יהוה--אתה חסדת על-הקיקיון, אשר לא-עמלת בו ולא גדלתו: שבן-לילה הנה, ובן-לילה אבד. יא וצני לא אחוס, על-נינה העיר הגדולה--אשר יש-בה הרבה משתים-עשרה רבו אדם, אשר לא-נדע בין-ימינו לשמאלו, ובהמה, רבה

27. GAN SHOSHANIM

וע"פ זה ביאר מו"ר נר"ו בכונת הרמב"ם שחילק בין כיבוש לחזקה הוא משום דחלוקים הם בעצם דינם, דמה דעזרא קידש הארץ בחזקה אין הכונה להמעשה חזקה לכד אלא דעזרא מתחילה הקים המזבח וכנה הבית והישוב נתיסד סביב למקדש וירושלים ומשם נתפשט לשאר מקומות בארץ שהחזיקו, והקידוש בא ע"י החזקת הארץ ובנינה וזיקתה לבנין המקדש. ולכן פעולת הקידוש היה קדושת המקדש וירושלים שנתפשטה לכל א"י, דיש חלות שם קדושת א"י המיוחדת למקדש, וכמו שהבאנו מהמשנה בכלים. ולכן קדושה זו לא נפקעה בחורבן הארץ דכיון דהויא משום המקדש וקדושת המקדש אינה בטלה לכן קדושה זו גם עומדת לעד, אבל בקדושה ראשונה של יהושע פעולת הקידוש היה

28. CONQUEST OF HAR HABAYIT, JUNE 1967

Colonel Motta Gur *[on loudspeaker]*: All company commanders, we're sitting right now on the ridge and we're seeing the Old City . Shortly we're going to go in to the Old City of Jerusalem, that all generations have dreamed about. We will be the first to enter the Old City . Eitan's tanks will advance on the left and will enter the Lion's Gate. The final rendezvous will be on the open square above.

[The open square of the Temple Mount .]

[Sound of applause by the soldiers.]

Yossi Ronen: We are now walking on one of the main streets of Jerusalem towards the Old City . The head of the force is about to enter the Old City .

[Gunfire.]

Yossi Ronen: There is still shooting from all directions; we're advancing towards the entrance of the Old City .

[Sound of gunfire and soldiers' footsteps.]

[Yelling of commands to soldiers.]

[More soldiers' footsteps.]

The soldiers are keeping a distance of approximately 5 meters between them. It's still dangerous to walk around here; there is still sniper shooting here and there.

[Gunfire.]

We're all told to stop; we're advancing towards the mountainside; on our left is the Mount of Olives ; we're now in the Old City opposite the Russian church. I'm right now lowering my head; we're running next to the mountainside. We can see the stone walls. They're still shooting at us. The Israeli tanks are at the entrance to the Old City , and ahead we go, through the Lion's Gate. I'm with the first unit to break through into the Old City . There is a Jordanian bus next to me, totally burnt; it is very hot here. We're about to enter the Old City itself. We're standing below the Lion's Gate, the Gate is about to come crashing down, probably because of the previous shelling. Soldiers are taking cover next to the palm trees; I'm also staying close to one of the trees. We're getting further and further into the City.

[Gunfire.]

Colonel Motta Gur announces on the army wireless: The Temple Mount is in our hands! I repeat, the Temple Mount is in our hands!

All forces, stop firing! This is the David Operations Room. All forces, stop firing! I repeat, all forces, stop firing! Over.

Commander eight-nine here, is this Motta (*Gur*) talking? Over.

[Inaudible response on the army wireless by Motta Gur.]

Uzi Narkiss: Motta, there isn't anybody like you. You're next to the Mosque of Omar.

Yossi Ronen: I'm driving fast through the Lion's Gate all the way inside the Old City .

Command on the army wireless: Comb the area, discover the source of the firing. Protect every building, in every way. Do not touch anything, especially in the holy places.

[Lt.- Col. Uzi Eilam blows the Shofar. Soldiers are singing ' Jerusalem of Gold'.]

Uzi Narkiss: Tell me, where is the Western Wall? How do we get there?

Yossi Ronen: I'm walking right now down the steps towards the Western Wall. I'm not a religious man, I never have been, but this is the Western Wall and I'm touching the stones of the Western Wall.

Soldiers: [reciting the 'Shehechianu' blessing]: *Baruch ata Hashem, elokeinu melech haolam, she-hechianu ve-kiemanu ve-hegianu la-zman ha-zeh.* [Translation: Blessed art Thou L-rd G-d King of the Universe who has sustained us and kept us and has brought us to this day]

Rabbi Shlomo Goren: *Baruch ata Hashem, menachem tsion u-voneh Yerushalayim.* [Translation: Blessed are thou, who comforts Zion and bulids Jerusalem]

Soldiers: Amen!

[Soldiers sing 'Hatikva' next to the Western Wall.]

Rabbi Goren: We're now going to recite the prayer for the fallen soldiers of this war against all of the enemies of Israel :

[Soldiers weeping]

El male rahamim....

[Soldiers are weeping. Rabbi Goren sounds the shofar. Sound of gunfire in the background.]

Rabbi Goren: *Le-shana HA-ZOT be-Yerushalayim ha-b'nuya, be-yerushalayim ha-atika!* [Translation: This year in a rebuilt Jerusalem ! In the Jerusalem of old!]

---

29. MIDRASH MISHLEI

אמרו חכמינו: "כל המועדים עתידיים להתבטל, וימי הפורים אינם בטלים לעולם, שנאמר: 'וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים' (אסתר ט', כח). אמר רבי אליעזר: אף יום הכיפורים אינו בטל לעולם, שנאמר: 'והייתה זאת לכם לחקת עולם'... (ויקרא ט"ז, לד)". מדרש משלי.

---

30. SHULCHAN ARUCH

תרכ"ד סדר מוצאי יוה"כ. ובו ה' סעיפים:

א (א) מתפללים תפלת יערבית ואומר הבדלה בחונן הדעת: ב יצריך להוסיף מחול על הקודש (ב) גם ביציאתו (ג) שימתינו מעט אחר יציאת הכוכבים: ג (ב) (ד) 'מברילים על הכוס ואין מברכים על (ג) הבשמים (ה) אפי' אם חל להיות בשבת: ד (ו) 'מברכים על האור 'ואין מברכים (ז) במוצאי יום הכפורים על האור שהוציאו (ג) (ח) עתה מן האבנים * 'וי"א שמברכים עליו (ט) מעמוד (ד) ראשון ואילך? ה 'ישראל שהדליק מעובד כוכבים אין מברכי' עליו במוצאי יוה"כ אע"פ שבמוצאי שבת מברכין עליו (י) שאין מברכים במוצאי יוה"כ אלא על האור ששבת מבע"י

---

31. REMA 624

א"ח (ו) תחנון (יח) ולא ל"א מיום כפור עד סוכות והמדקקים (יט) תחמילים מיד במוצאי י"כ בעשיית הסוכה כדי ללאת ממנוה אל מנוה (מהרי"ל ומנהגים והג"מ פ"ב דברכות מהרי"ו):